

SOCIOLOGIJA ZNANJA

Profesor: dr Dušan Marinković

Asistent: Dušan Ristić

Predispitne i ispitne obaveze studenata

Seminarski rad (esej): 20 bodova.

Predaje se u pisanoj (štampanoj) verziji, do kraja tekućeg semestra. Tema za seminarski rad se bira u dogovoru sa predmetnim nastavnikom i asistentom.

Tekst treba da bude formatiran, veličina fonta 12 (Times New Roman), prored 1,5 (između 5 i 15 strana).

Aktivnost na časovima: 10 bodova (usmeno izlaganje i prisustvo nastavi).

Test: 70 bodova (Kolokvijum 20 + 50)

Literatura za ispit:

Sociologija znanja I i Sociologija znanja II (hrestomatije), mogu se naći u Seminaru za sociologiju na Filozofskom fakultetu, 108/III.

Teme/oblasti za seminarske radove

- 1) Analiza teksta *Konzervativno mišljenje* Karla Manhajma (poređenje sa shvatanjem konzervativizma Roberta Nizbeta);
  - 2) Meri Dagleas: *Čisto i opasno* (problem/poglavlje o znanju i simboličkim sistemima);
  - 3) Analiza teksta *O nekim primitivnim oblicima klasifikacije* (Dirkem i Mos);
  - 4) Moris Albvaks: *Društveni okviri pamćenja* (U: Emil Dirkem i francuska sociološka škola; V. Cvjetičanin, R. Supek)
  - 5) Edvard Said: *Orijentalizam* (analiza čistog i političkog znanja);
  - 6) Lisjen Levi-Bril: *Primitivni mentalitet* (znanje i problem uzročnosti);
  - 7) Veberov koncept racionalizacije Zapadne kulture;
  - 8) Veber i problem objektivnosti spoznaje u društvenoj nauci.
-
- 1) Oblici znanja i simbolički sistemi (religija, kultura, moral)
  - 2) Nauka i društveni problemi saznanja (uzročnost, objektivnost, kategorije, itd.)
  - 3) Prirodne i društvene nauke (epistemološki problemi, interdisciplinarnost, itd.)
  - 4) Ideologija (teorije ideologije, političke ideologije, itd.)
  - 5) Društvene klasifikacije (institucije, pamćenje, „primitivna“ društva, itd.)
  - 6) Znanje i moć; odnos „čistog“ i „političkog“ znanja (orijentalizam, postkolonijalizam, teorije roda, itd.)
  - 7) Znanje i modernizacijski procesi (racionalizacija)

Šira literatura za seminarske radove iz sociologije znanja

Knjige

- Barnes, Barry. *Scientific Knowledge and Sociological Theory*, Routledge & Kegan Paul, London, 1974.
- Berger, Peter and Luckmann, Thomas. *The Social Construction of Reality*, Penguin Book, 1985.
- Berger Peter i Kelner Hansfrid. *Sociologija u novom ključu*, Gradina, Niš, 1991.
- Bloor, David. *Knowledge and Social Imagery*, Routledge & Kegan Paul, London, 1976.
- Bom, Dejvid. *Uzročnost i slučajnost u modernoj fizici*, Noli, Beograd, 1972.
- Bor, Nils. *Atomska fizika i ljudsko znanje*, Nolit, Beograd, 1985.
- Convalis, George. *The Philosophy of Science: Science and Objectivity*, Sage Publication, London, 1997.
- Dirkem, Emil. *Elementarni oblici religijskog života*, Prosveta, Beograd, 1982.
- Dirkem, Emil. *Pravila Sociološke metode*, Savremena škola, Beograd, 1963.
- Dirkem, Emil. *Samoubistvo: sociološka studija*, Prosveta, Beograd, 1997.
- Dirkem, Emil. *Pragmatizam i sociologija*, Mediterran Publishing, Novi Sad, 2010.
- Finn, Collin. *Social Reality*, Routledge, London, 1997.
- Fuko, Mišel. *Arheologija znanja*, Plato, Beograd, 1998.
- Fuko, Mišel. *Istorija ludila u doba klasicizma*, Nolit, Beograd, 1980.
- Fuko, Mišel. *Nadzirati i kažnjavati: rođenje zatvora*, Prosveta, Beograd, 1997.
- Fuko, Mišel. *Reči i stvari: arheologija humanističkih nauka*, Nolit, Beograd, 1971.
- Fuko, Mišel. *Rađanje klinike: arheologija medicinskog opažanja*, Mediterran Publishing, Novi Sad, 2009.
- Gergen, Kenneth J. *An Invitation to Social Construction*, Sage Publications, London, 1999.
- Gergen, Kenneth J. *Toward Transformation in Social Knowledge*, Sage Publications, London, 1994.
- Glasersfeld, Ernst von. *The Construction of Knowledge*, (part II: Constructivist Epistemology), Intersystem Publications, California, 1987.
- Goldman, Lisjen. *Skriveni Bog*, BIGZ, Beograd, 1980.
- Golinski, Jan. *Making Natural Knowledge: Constructivism and the History of Science*, Cambridge University Press, 1998.
- Gofman, Erving. *Kako se predstavljamo u svakodnevnom životu*, Geopoetika, Beograd, 2000.
- Gouldner, Alvin. *The Coming Crisis of Western Sociology*, Basic Books Inc, New York, 1970.
- Gouldner, Alvin. *The Dialectic of Ideology and Technology*, Macmillan Press, New York, 1976.
- Gouldner, Alvin. *Za Sociologiju*, Globus, Zagreb, 1980.
- Gofman, Erving. *Azili: eseji o društvenom položaju pacijenata bolnica za mentalno obolele i drugih utočenika*, Mediterran Publishing, Novi Sad, 2011.
- Habermas, Jirgen. *Saznanje i interes*, Nolit, Beograd, 1975.
- Habermas, Jirgen. *Javno mnjenje*, Kultura, Beograd, 1969.
- Habermas, Jirgen. *Nauka i tehnika kao ideologija*, Školska knjiga, Zagreb, 1986.
- Habermas, Jirgen. *Problemi legitimacije u kasnom kapitalizmu*, Naprijed, Zagreb, 1982.
- Habermas, Jirgen. *Theory of Communicative Action*, Cambridge, 1997.
- Heking, Ijan. *Društvena konstrukcija – ali čega?* Mediterran Publishing, Novi Sad, 2012.
- Jenks, Chris (edit.). *Core Sociological Dichotomies*, Sage Publications, 1998.
- Kukla, Andre. *Social Constructivism and Philosophy of Science*, Routledge, 2000.
- Kun, Tomas. *Struktura naučnih revolucija*, Nolit, Beograd, 1974.
- Latour, Bruno. *Laboratory Life: The Social Construction of Scientific Facts*, Beverly Hills, CA, Sage, 1979.
- Latour, Bruno. *Pandora's Hope: Essays on the reality of science studies*, Harvard University Press, 1999.
- Latour, Bruno. *Science in Action*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1987.
- Latur, Bruno. *Nikada nismo bili moderni*, Mediterran Publishing, Novi Sad, 2010.
- Lehmann, Jennifer M. *Deconstructing Durkheim: a post-post-structuralist critique*, Routledge, London, 1995.
- Maturana, Humberto and Varela, Francisco. *The Tree of Knowledge: The Biological Roots of Human Understanding*, New Science Library, London, 1988.
- Manhajm, Karl. *Ideologija i utopija*, Nolit, Beograd, 1978.

- Mannheim, Karl. *Essays on the Sociology of Knowledge*, Oxford University Press, 1952.
- Manhajm, Karl. *Eseji o sociologiji znanja*, Mediterran Publishing, Novi Sad, 2009.
- Manhajm, Karl. *Dijagnoza našeg vremena*, Mediterran Publishing, Novi Sad, 2009.
- Marić, Zvonko. *Ogled o fizičkoj realnosti*, Nolit, Beograd, 1986.
- Marušić, Ante. *Sociologija znanja i marksizam*, Školska knjiga, Zagreb, 1977.
- Marks, Karl. *Nemačka Ideologija*, Rani Radovi, Naprijed, Zagreb, 1985.
- Marinković, Dušan. *Refleksivna sociologija Alvina Guldnera*, Visio Mundi, Novi Sad, 2003.
- Marinković, Dušan. *Konstrukcija društvene realnosti u sociologiji*, Prometej, Novi Sad, 2006.
- Merton, Robert K. *O teorijskoj sociologiji*, Naprijed, Zagreb, 1979.
- Merton, Robert K. *The Sociology of Science: Theoretical and Empirical Investigations*, The University of Chicago Press, 1973.
- Milić, Vojin. *Sociologija nauke*, Odsek za filozofiju i sociologiju, Novi Sad, 1995.
- Milić, Vojin. *Sociologija saznanja*, Logos, Sarajevo, 1986.
- Mils, Rajt. *Moć, politika i ljudi – sabrani eseji*, Mediterran Publishing, Novi Sad, 2013.
- Potter, J. *Representing Reality*, Sage, London, 1996.
- Rorti, Ričard. *Filozofija i ogledalo prirode*, Logos, Sarajevo, 1990.
- Rorti, Ričard. *Konsekvence pragmatizma*, Nolit, Beograd, 1992.
- Rouse, Joseph. *Knowledge and Power: Toward a Political Philosophy of Science*, Ithaca, New York, Cornell University Press, 1987.
- Searle, John. *The Construction of Social Reality*, The Free Press, 1995.
- Shotter, John. *Conversational Relities*, Sage Publications, 1993.
- Spasić, Ivana. *Značenja susreta: Sociologija interakcije Ervinga Goffmana*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd, 1996.
- Šoter, Džon. *Predstave o čoveku u psihološkim istraživanjima*, Mediterran publishing, Novi Sad, 2008.
- Vaclavik, Pol. *Koliko je stvarno stvarno*, Nolit, Beograd, 1987.
- Veber, Maks. *Protestantska etika i duh kapitalizma*, Mediterran Publishing, Novi Sad, 2011.
- Watzlawick, Paul. *The Invented Reality*, W.W. Norton, 1984.
- Wolf, Kurt. *Uvod u sociologiju znanja*, Naprijed, Zagreb, 1984.
- Zombart, Verner. *Luksuz i kapitalizam*, Mediterran Publishing, Novi Sad, 2011.

Članci

- Adelaida Ambrogi Alvarez, *Sociological Studies and Philosophical Studeies: Twenty Years of Controversy*, Society for Philosophy & Technology, V.1, No3 and 4.
- David Stern, *Rhetoric, narrative and argument in Bruno Latour's Science in Action*, (Internet tekst).
- Dušan Marinković, *Ideje filozofije nauke Tomasa S. Kuna*, Zbornik filozofskog fakulteta u Novom Sadu, 1997, br. 25, str. 427-445.
- Dušan Marinković, *Heterotopije, granice i moć: sociološki doprinos obnovi potisnutih tema*. Teme, 2012, Vol. XXXVI, No. 4: (1467-1485).
- Dušan Marinković, Dušan Ristić, *Ideologija i deritualizacija javne komunikacije*, Sociološki pregled, 2012, Vol. Vol.XLVI, br.4.
- Dušan Marinković, *Ideologija, javnost i rođenje "trećih mesta"*, Sociološki pregled, 2011, Vol. XLV, br.1: 3-18.
- Dušan Marinković, *Sociologija znanja između ideologije i ideja*, *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 2010, XXXV
- Dušan Marinković, *Ka novim pristupima ideologiji*. *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 2009, Vol. XXXIV
- Dušan Marinković, *Skrivena kontekstualizacija diskursa: kritika Manhajmovog koncepta slobodnolebdeće inteligencije sa pozicija socijalnokostrukcionista sociologije znanja*. *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 2006, XXXI
- Dušan Marinković, *Dekonstrukcija Dirkema - medikalizacija koncepta socijalne kontrole i klinikalizacija koncepta društvene prakse*. *Sociološki pregled*, 2004, Vol. 38, br. 4.
- Dušan Marinković, *Sociologija i konstruktivistička perspektiva: sociološka teorija i konstruktivistička metateorija*. *Zbornik Matice srpske za društvene nauke*, 2003, br. 114-115.

- Dušan Marinković, Reflektivna sociologija Alvina Guldnera i problem vrednosno neutralne nauke. *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 2000, vol. XXVIII
- Dušan Marinković, Ideologija i tragična vizija sveta, *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 1999, vol. XXVII
- Dušan Stojnov, *Konstruktivistička metateorija I: Karakteristike konstruktivističkih pravaca i merila za njihovo razvrstavanje*, Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, 28. 412-432.
- Dušan Stojnov, *Konstruktivistička metateorija II: Implikacije za oblast obrazovanja i vaspitanja*, Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, 29, 21-38.
- Dušan Stojnov, *Konstruktivizam, participativna epistemologija i konstitutivnost psiholoških kategorija*, Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, 30, 297-321.
- Ernst von Glasersfeld, *Distinguishing the Observer: An Attempt at Interpreting Maturana*, (Internet tekst).
- Ernst von Glasersfeld, *The Conceptual Construction of Time*, Presented at Mind and Time, Neuchatel, 8-10 September 1996. (Internet tekst).
- Forman, Paul. "Weimar Culture, Causality and Quantum Theory, 1918-1927: Adaptation of German Physicists and Mathematicians to a Hostile Environment," *Historical Studies in the Physical Sciences* 3 (1971): 1-115.
- Humberto R. Maturana, *Biology of Language: the Epistemology of Reality*, Miler George (edit.) *Psychology and Biology of Language and Thought: Essays in Honor of Eric Lenneberg*, New York, Academic Press, pp. 27-63, 1978.
- Humberto R. Maturana, *Reality: The Search for Objectivity or the Quest for a Compelling Argument*, *The Irish Journal of Psychology*, 1988, 9, 1, 25-82.
- Jan Golinski, *Making Natural Knowledge: Constructivism and the History of Science*, Cambridge University Press, 1998. (Internet tekst).
- Jürgen Habermas, *The Idea of Theory of Knowledge as Social Theory*,
- Joseph Rouse, *What Are Cultural Studies of Scientific Knowledge*, *Configuration*, 1992, 1.1:57-94
- Margaret A. Boden, *Autopoiesis and Life*, *Cognitive Science Quarterly*, 2000, 1, 117-145
- Peter Berger, *Sociological Perspective Society as Drama*, *Invitation to Sociology: A Humanist Perspective*, Chapter 6.
- Robert M. Young, *Interpreting the Production of Science*, *New Scientist*, 81, No1148, 29. March 1979, pp. 1026-28
- Robert M. Young, *Is Nature a Labour Process?*, *Science as Culture*, No15, 3:165-207, 1992.
- Robert M. Young, *Science is Social Relations*, (Internet tekst).
- Robert M. Young, *Science, Ideology and Donna Haraway*, *Science as Culture*, 1992.
- Robert M. Young, *Science, Ideology and Human Ancestry*, (Internet tekst).
- Stafford Beer, *Preface to the Maturana and Varela's Autopoiesis: The Organization of the Living*, D. Reidel Publishing Comp. (Internet tekst).
- Vilfredo Pareto, *Mind and Society*, (Internet tekst).
- Zaheer Baber, *Sociology of Scientific Knowledge: Lost in the Reflexive funhouse?*, *Theory and Society*, 21: 105-119., 1992.